

مردی از ایران

ترجمه: مهناز عیدی

«جانشینی شخصیت بزرگی چون امام خمینی (ره) به خودی خود یک موفقیت شخصی فوق العاده است، اما نکته در اینجا است که به دست آوردن این توفیق به راحتی و برای هر شخصی میسر نخواهد بود. فضیلت‌های چشمگیری لازم است تا بتواند کسی را در جای امام خمینی (ره)، نادرترین رهبر سیاسی و دینی تاریخ معاصر کشورمان بگذارد. به‌ویژه که این جانشینی در فضای تالم‌بار ارتحال آن رهبر فقید و در سوزوگدازهای یک امت عزادار و در شرایط هم‌آغوشی اندوه و اضطراب انجام شود.

اما برای مردم ایران این مرد یاد خمینی را داشت و همه ویژگیهای او را در خود احراز کرده بود. سیدعلی خامنه‌ای که مردم ایران از کوران مبارزات انقلابی با او مانوس و آشنا بودند، به‌طور خاص طی نطقی در سازمان ملل در سال ۱۳۶۶ و به‌عنوان رئیس جمهوری ملت ایران بیش از پیش مورد توجه جهانیان قرار گرفت و در همان اثنا بود که امام خمینی (ره) برای اولین بار به نزدیکان خویش صراحتاً گفتند که ایشان لیاقت رهبری را دارند. او هم‌اکنون از خانه کاملاً ساده و حسینی‌همجوار آن، بیش از پانزده سال است که انقلاب اسلامی ایران را رهبری می‌کند و کشتی سرزمین اسلامی ما را از پس طوفانها و امواج سهمگین این چندساله به پیش برده است.

این متن ترجمه مقاله‌ای است که جهت آشنایی حجاج کشورهای مسلمان در سال ۱۳۸۲ از سوی معاونت بین‌المللی بعثه رهبری تهیه و توزیع شده است و با لحاظ رویکرد و فضای فکری مخاطب غیرایرانی ویرایش گردیده است. از آنجاکه متأسفانه معرفی مناسبی از مقام معظم رهبری برای خارج از ایران وجود ندارد این مقاله که البته برای نسل جدید در ایران نیز قابل استفاده است تقدیم علاقمندان می‌گردد.

از گذشته تاکنون کشورهای بسیاری را با رهبران آنها شناخته‌ایم. معمولاً آوازه و شهرت مردان بزرگ

با نام ملت‌هایشان همراه است و در بسیاری موارد ویژگیهای آنان بیانگر طرز فکر، سطح آگاهی و نگرش سیاسی مردم سرزمینشان می‌باشد. حضور نظامیان، بازرگانان، حقوقدانان و حکمرانان موروثی در جایگاه حکومت را می‌توان برخاسته از خلیقات و خواست مردم مناطق مختلف جهان دانست.

بر همین اساس آگاه خواهیم شد به چه علت ساکنان کشوری به‌نام ایران سرپرستی و رهبری خویش را به فردی از طبقه روحانیون سپرده‌اند. در ایران؛ کشور کوههای بلند، سرزمین بیابانهای وسیع، با آن همه آثار زیبای باستانی و اسلامی مردمی زندگی می‌کنند که به حضور آموزه‌های دینی در بیشتر بخشهای جامعه باور دارند. اگر برای اولین بار به ایران سفر کنید نمادهای مذهبی به‌وضوح و بی‌هیچ زحمتی در تیررس چشمان شما خواهند بود. در ایران از اسامی اشخاص گرفته تا اماکن و همچنین در رسوم و فرهنگ، حضور باورهای دینی و رعایت موازین شرعی به‌صورت گسترده دیده می‌شود. با این وصف برخورداری روحانیون این کشور از نقش پیشرو و منحصربه‌فرد نباید ما را شگفت زده کند. به‌عنوان مثال و در یکی از مهمترین موارد، انقلاب فوریه ۱۹۷۹ در ایران به رهبری یک روحانی برجسته و بزرگ به وقوع پیوست و توانست به

۲۵۰۰ سال حکومت شاهنشاهی در ایران پایان دهد. این رویداد پاسخی به خواست مردم جهت برپایی یک حکومت اسلامی در نظر گرفته می‌شود. آیت‌الله خمینی که رهبری قیام مردم را بر عهده داشت پس از پیروزی آن، به مدت ده سال سکان هدایت کشور را به عهده گرفت و تا هنگام درگذشتش در سال ۱۹۸۹ توانست خطرهای بسیاری را پشت سر گذاشته و انقلاب را حفظ نماید. در ابتدا گمان می‌رفت به علت قدرت کاریزمای شخصیت و چهره امام خمینی شاید فرد دیگری نتواند با همان صلابت، نفوذ و محبوبیت جانشین وی گردد. وقوع این مساله تقریباً از سوی تمام مخالفان سرسخت

داخلی و خارجی انقلاب حدس زده می‌شد. ازسوی دیگر وقوع برخی حوادث در آخرین روزهای زندگی امام خمینی در خصوص جانشینی وی نیز در تقویت این باور نقش داشت. اما جهان کمتر از یک روز پس از درگذشت موسس انقلاب اسلامی شاهد انتخاب فردی به جانشینی وی بود که توانست علاوه بر جلب حمایت گسترده مردم و نخبگان، ایران را در مسیر ترقی و پشت سر گذاشتن مشکلات به حرکت درآورد. درحالی‌که معمولاً درگذشت رهبران انقلابها، چالش و بحرانی اساسی جهت تعیین جانشین آنها باقی می‌گذارد. در صورت اثبات عکس این حقیقت باید پاسخ را در سابقه، قدرت و محبوبیت رهبر جدید جستجو کرد.

ساده‌ترین راه برای کشف علت این مساله نیز مروری بر زندگی و گذشته سیاسی رهبر جدید انقلاب اسلامی می‌باشد. سیدعلی خامنه‌ای (سید) عنوانی است که در ایران به منسوبین به خاندان پیامبر اسلام داده می‌شود) ساعاتی پس از درگذشت امام خمینی به رهبری ایران رسید و پس از برگزاری مراسم تدفین کم‌نظیر آیت‌الله خمینی هدایت کشور را به دست گرفت. خامنه‌ای فرزند یک روحانی به نام سیدجواد بود که ریشه در ناحیه آذربایجان ایران داشت.

این خانواده پس از مهاجرت به مشهد (شهری در منتهی‌الیه شمال شرقی ایران و مدفن هشتمین امام از امامان دوازده‌گانه شیعیان) دارای فرزندی گردید که سیدعلی به عنوان دومین آنها در دهم ژوئیه ۱۹۳۹ به دنیا آمد. پدر روحانی این خانواده به دلیل آگاهی از مسایل دینی و با توجه به وضع آموزش در آن سالها، وظیفه تربیت و آموزش کودکان خویش را بر عهده گرفت.

با این حال کودکانش را از تحصیل در مراکز دولتی منع نکرد. علی در حالی که دبستان رفت که قبل از آن تجربه آموزش در مکتب (نوعی مرکز آموزشی پیش‌دبستانی غیردولتی دینی) را داشت.

انقلاب سفید محمدرضا شاه و حادثه حمله به مدرسه دینی فیضیه در قم، سیدعلی خامنه‌ای در صف محافظان خانه آیت‌الله خمینی قرار داشت که با دستگیری امام خمینی و بروز واقعه معروف به ۱۵ خرداد و کشتار وسیع مردم در این روز و نهایتاً تبعید آیت‌الله خمینی به ترکیه و سپس عراق به دلیل حمایت از رهبر نهضت و تلاش جهت برپایی اجتماعات اعتراض‌آمیز چندین بار توسط ساواک (دستگاه امنیتی حکومت پهلوی) دستگیر و زندانی گردید. فعالیتهای خامنه‌ای در سالهای تبعید امام خمینی از ایران بیشتر شامل مبارزه با رژیم خودکامه پهلوی در قالب سخنرانی، تشکیل گروههای مبارز، تبلیغات و چاپ و انتشار کتابها، مقالات و اعلامیه‌هایی در محکومیت این رژیم می‌شد. در سال ۱۹۷۸ و در بحبوحه اوج‌گیری مبارزه مردم و دولت پهلوی، «ساواک» وی را به شهر سنی‌نشین ایرانشهر تبعید کرد (ایرانیها اکثراً پیرو مذهب تشیع هستند) باین وجود وی توانست ارتباط بسیار تنگاتنگ و جالبی با مردم این شهر برقرار ساخته و طرحهایی جهت وحدت این دو فرقه اسلامی به اجرا درآورد که برخی از آنها در سالهای بعد نیز در دولت جمهوری اسلامی به کار گرفته

عراق (نجف) در سال ۱۹۵۸ به قم یا همان مرکز مذهبی ایران وارد شد. در مدت شش سال اقامت مداوم در این شهر شاگرد کسانی بود که نام آنها هرگز از خاطر ایرانیان فراموش نخواهد شد. آیت‌الله بروجردی، علامه طباطبایی و امام خمینی از این جمله‌اند که علاوه بر ایرانیان، مسلمانان و حتی غریبه‌ها هم با این اسامی بیگانه نیستند. مهم‌ترین حادثه این دوران که در شکل‌گیری نگرش سیاسی وی بسیار تاثیر داشت، آشنایی‌اش با آیت‌الله خمینی هم‌زمان با آغاز نهضت اسلامی در ایران بود. آقای خامنه‌ای قبل از آن هم با مقولات سیاسی غریبه نبود و به گفته خودش حوادث کودتای ۲۸ مرداد در سال ۱۹۵۲ علیه حکومت مصدق - نخست‌وزیر قانونی وقت ایران - را به خوبی به یاد آورده و از سوی دیگر ورود «نواب صفوی» یکی از اولین مخالفان مبارز و مسلح علیه حکومت شاهنشاهی به زادگاهش را در این روند بسیار مؤثر می‌داند. وی علاوه بر آیت‌الله خمینی با چهره‌هایی در آن سالها آشنا شد (کسانی چون باهنر، رجایی و بهشتی، رفسنجانی) که در سالهای بعد بدنه اصلی انقلاب اسلامی و متعاقباً دولت جمهوری اسلامی را به وجود آوردند. با شروع عملی نهضت اسلامی در مخالفت با

جالب این‌که در این مکتبها معمولاً دختران و پسران در کنار هم آموزش می‌دیدند. وی روزهایی از دوره خردسالی را به یاد می‌آورد که مادرش اشعار حافظ - معروف‌ترین شاعر ایران - را برای کودکانش می‌سروده است. دانش‌آموزی که در دبستان به زودی فهمید تا حدودی دچار ضعف بینایی است. ریاضی، جغرافیا و بیش از همه تاریخ را دوست داشت. در کنار درسها، والیبال و فوتبال تفریحات مورد علاقه وی را تشکیل می‌دادند که کوهنوردی نیز در سالهای بعد به آنها افزوده شد. به توصیه پدر و مادر و خواست خود پس از دبستان وارد حوزه علمیه یا همان مرکز درس اسلامی و تربیت روحانیون شیعه گردید و هم‌زمان به تحصیل در دبیرستان پرداخت. وی به تدریج علاوه بر آموختن مطالب ارائه‌شده در مدرسه دینی، مطالعه کتابهای تاریخی، ادبی، شعر و رمان را آغاز کرد. علاقه وی به کتابهایی از این دست خصوصاً رمانهای معروف به حدی بود که بیشتر آنها را به صورت کرایه کردن می‌خواند و آشنایی‌اش با ادبیات و شعر کار را به آنجا رساند که در ۲۴ سالگی با تخلص «امین» به سرودن شعر روی آورد. با دریافت دیپلم و پیشرفت هم‌زمان در دروس مذهبی و پس از اقامت نسبتاً کوتاهی در

شدند. وی در روزهای واپسین عمر حکومت پهلوی به شهر «مشهد» بازگشت و رهبری مبارزات مردم این شهر را به دست گرفت. یکی از مهم‌ترین اقداماتش در این روزها پی‌ریزی طرح «حزب جمهوری اسلامی» بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اعضای این حزب نقش اصلی در کنترل و اداره کشور بر عهده گرفتند. نویسنده اولین مقاله قرائت شده از رادیوی انقلاب، در روزهای نخستین پیروزی انقلاب اسلامی در کنار تلاشها و فعالیت گسترده و متنوع، سرپرستی موقت سپاه پاسداران و عضویت در شورای عالی دفاع را بر عهده گرفت.

اما شاید برگزیده شدن خامنه‌ای جوان به امامت نمازهای جمعه تهران (عبادت دسته‌جمعی که در ظهر جمعه‌های هر هفته در مکانی خاص برگزار می‌گردد) در زمان حضور دیگر روحانیان سرشناس از یکسو نشان‌دهنده علم و پرهیزگاری و مقبولیت عمومی وی و ازسوی دیگر علاقه و اطمینان آیت‌الله خمینی به وی بود. از مهم‌ترین موضعگیریهای او در اولین سالهای امامت جمعه که همواره در محل دانشگاه تهران برگزار می‌گردید، می‌توان مخالفت با سیاستهای ایالات متحده و حمایت از دانشجویان تسخیرکننده سفارت این کشور در تهران را نام برد. آقای خامنه‌ای همزمان در نخستین انتخابات مجلس (پارلمان) ایران پس از انقلاب شرکت کرد و با حدود یک و نیم میلیون رأی که در نوع خود رقم بی‌نظیری بود به عنوان نماینده مردم تهران وارد پارلمان گردید. در همین ایام بود که حکومت عراق تحت رهبری صدام حسین با بهانه‌های ساده‌لوحانه حمله نظامی به ایران را آغاز کرد. در این شرایط او همزمان با تصدی مسوولیت‌های مختلف نقش و حضور چشمگیری در جبهه‌های جنگ با عراق یافت. اختلافهای طیف اسلامگرا با دولتمردان لیبرال به رهبری ابوالحسن بنی‌صدر (اولین رئیس‌جمهور پس از انقلاب) که از همان آغاز مشخص بود، با شروع جنگ به اوج خود رسید. خامنه‌ای به عنوان نماینده و یکی از اعضای اصلی انقلابیون اسلامی با حضور مستمر در جبهه‌های نبرد و انجام عملیات متعدد تهاجمی، سیاست «ازمین در برابر زمان» بنی‌صدر را که عامل شکستهای متعدد نظامی ایران بود به چالش طلبید. تضاد وی و همفکرانش با بنی‌صدر در ماجرای نخست‌وزیری «رجایی» به اوج خود رسید و در ادامه با روشن شدن عدم همگرایی بنی‌صدر با مردم و انقلاب، طرح عدم کفایت سیاسی بنی‌صدر در مجلس مطرح گردید. جالب این‌که پس از ارائه نطق پرشوری از سوی آقای خامنه‌ای پیرامون همین موضوع در مجلس، نمایندگان پارلمان ایران رأی به عدم کفایت رییس‌جمهور دادند که این امر با تأیید رهبر انقلاب به عزل و سپس فرار بنی‌صدر از ایران منجر شد. دقیقاً چند روز پس از این ماجرا آیت‌الله خامنه‌ای مورد انتقام مخالفان حکومت اسلامی و طرفداران بنی‌صدر و همفکرانش قرار گرفت که در آن زمان دست به اسلحه برده بودند. خامنه‌ای در

۱۹۸۱ در یک حادثه تروریستی حین سخنرانی در یک مسجد در حومه جنوبی پایتخت مورد سوء قصد قرار گرفت که به طرز معجزه‌آسایی از این حادثه نجات یافت. (از آن تاریخ وی از ناحیه دست راست دچار مصدومیت گردید). در فردای این حادثه، تروریستهای مخالف حکومت اسلامی، آیت‌الله بهشتی و تعداد زیادی از اعضای حزب جمهوری اسلامی را به قتل رساندند. پس از مدتی رجایی که در آن هنگام به ریاست جمهوری برگزیده شده بود و باهتر را به عنوان نخست‌وزیر در کنار خود می‌دید به دست مخالفان مسلح انقلاب کشته شدند. با این وقایع ایران که در ناراحتی و مشکلات عدیده‌ای در کنار جنگ با عراق درگیر بود، سومین انتخابات ریاست جمهوری را در حالی پشت سر گذاشت که سیدعلی خامنه‌ای که دیگر یک چهره کاملاً شناخته‌شده و موثر در انقلاب بود با رقم قاطع و عجیب ۹۵/۰۱ درصد کل آرا به ریاست جمهوری ایران برگزیده شد. وی مهندس جوانی به نام میرحسین موسوی را به نخست‌وزیری انتخاب کرد و قاطعانه تلاش برای ساماندهی امور کشور، و گذر از مشکلات عدیده و جنگ با عراق را بر عهده گرفت.

با بهتر شدن اوضاع کشور در سال ۱۹۸۵ در چهارمین دوره انتخابات ریاست جمهوری خامنه‌ای مجدداً با میزان رای بالایی به ریاست جمهوری ایران برگزیده شد. علاوه بر اقدامات داخلی برای بهبود اوضاع کشور، تلاش وی جهت معرفی انقلاب اسلامی به جهان و خارج کردن ایران از بن‌بست ایجادشده بسیار گسترده بود.

در معروف‌ترین اقدامات از این دست می‌توان به سخنرانی بیادماندنی خامنه‌ای به عنوان رئیس‌جمهوری ایران در چهل‌ودومین جلسه اجلاس عمومی سازمان ملل در سال ۱۹۸۷ اشاره کرد که در آن به محکوم کردن امریکا و شوروی به عنوان قدرتهای اصلی نظام دوقطبی آن زمان پرداخت. ایرانیان هنوز این سخنان او را به یاد می‌آورند: «من رئیس‌جمهور کشور هستم که در یکی از بلندترین و حساس‌ترین دوره‌های تاریخ مهد تمدن و کانون فرهنگ بشریت بوده است و اکنون نیز قلمرو حکومتی است که بر همان پیشینه استوار، بنا شده و به پشتوانه فرهنگی بی‌نظیر آن، که به برکت بیداری اسلامی، غنای بیشتری یافته، تکیه کرده است.

من از ایران می‌آیم که زادگاه پرآوازه‌ترین و درعین حال ناشناخته‌ترین انقلابهای دوران معاصر است. انقلابی بر پایه دین خدا و در امتداد راه پیامبران و مصلحان بزرگ الهی و راهی به بلندای همه تاریخ بشر...» علاوه بر این رئیس‌جمهور آن زمان ایران، به کشورهای چین، لیبی، پاکستان، سوریه، الجزایر، یوگسلاوی سابق، رومانی و برخی کشورهای آفریقایی سفر کرد.

در آخرین ماههای سال ۱۹۸۷، اتفاقاتی روی داد که نه تنها آینده وی بلکه آینده ایران را تحت تأثیر قرار داد. آیت‌الله خمینی پس از پایان دادن به جنگ با عراق رئیس‌جمهور را مامور بازنگری در قانون

در ابتدا گمان می‌رفت به علت قدرت کاریزمای شخصیت و چهره امام خمینی شاید هیچ فرد دیگری نتواند با همان صلابت، نفوذ و محبوبیت جانشین وی گردد. وقوع این مساله تقریباً از سوی تمام مخالفان سرسخت داخلی و خارجی انقلاب حدس زده می‌شد. ازسوی دیگر وقوع برخی حوادث در آخرین روزهای زندگی امام خمینی در خصوص جانشینی وی نیز در تقویت این باور نقش داشت. اما جهان کمتر از یک روز پس از درگذشت موسس انقلاب اسلامی شاهد انتخاب فردی به جانشینی وی بود که توانست علاوه بر جلب حمایت گسترده مردم و نخبگان، ایران را در مسیر ترقی و پشت سر گذاشتن مشکلات به حرکت در آورد

از جمله ابتکارات رهبر ایران می‌توان به نامگذاری سالها اشاره کرد. همچنین علاوه بر سفرهای ایالتی، آیت‌الله خامنه‌ای به‌طور منظم دیدارهایی در محل سخنرانی همیشگی‌اش در تهران با قشرهای مختلف به ویژه جوانان دارد که تاکنون تداوم داشته است. این ویژگیها در آستانه شصت و هفتمین سال زندگی از او یک رهبر محبوب برای ایرانیان ساخته است

اساسی کشور نمود و درحالی‌که اقداماتی در همین زمینه آغاز گردیده بود، رهبر بزرگ انقلاب ایران درگذشت. درحالی‌که بسیاری از تحلیلگران خارجی این حادثه را نقطه پایانی برای انقلاب اسلامی و حتی منشا تجزیه ایران و بروز جنگ داخلی می‌پنداشتند، اما در مدت کوتاهی و در کنار تائیدهای تلویحی و گاهی آشکار آیت‌الله خمینی و مقبولیت و محبوبیت عمومی، مجلس خبرگان رهبری (مجلسی جهت تعیین رهبر یا شورای رهبری در ایران) با اکثریت آراء، به رهبری رییس‌جمهور دو دوره گذشته و امام جماعت تهران رای داد و بدین شکل وی به مقام جانشینی امام خمینی، یکی از بزرگ‌ترین مردان تاریخ معاصر جهان دست یافت.

آیت‌الله خامنه‌ای پس از رسیدن به رهبری کشور در مقاطع حساس، تیزبینی و هوش خود را نشان داده است. وی در نخستین مرحله توانست توطئه مخالفان داخلی را بدون توسل به خشونت کنترل نماید و پس از مدت کوتاهی با انجام انتخابات ریاست جمهوری، اداره و سازندگی کشور را پس از درگذشت آیت‌الله خمینی تداوم بخشد. او در جنگ اول آمریکا و عراق با موضع‌گیری صحیح و محکوم کردن هر دو طرف درگیر، آن را «جنگ نفت» نامید و با اعلان بی‌طرفی توانست ضمن حفظ ایران از تبعات جنگ،

موضع مناسبی در جهان اسلام اتخاذ نماید. تعقیب برنامه‌های اقتصادی موسوم به «توسعه اقتصادی» و اعلام مقابله با تهاجم فرهنگی غرب از دیگر برنامه‌های مهم دوران رهبری وی می‌باشد. فروپاشی شوروی و تجزیه آن، ظهور طالبان در مرزهای شرقی ایران و متعاقبا حمله آمریکا به افغانستان و عراق از مهم‌ترین مخاطراتی بود که ایران تحت رهبری وی از سر گذراند.

رهبر ۶۶ ساله ایران که در ۲۴ سالگی ازدواج نموده است اینک چهار پسر و دو دختر دارد. وی در کنار سالها مسوولیت‌های بزرگ در کشور از مطالعه و تحقیق دور نبوده است. آینده در قلمروی اسلام، مسلمانان در نهضت آزادی هندوستان، درست فهمیدن اسلام، ادعائمه‌ای علیه تمدن غرب، طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن و گفتاری در وحدت از جمله تالیفاتش به شمار می‌روند. از جمله ابتکارات رهبر ایران می‌توان به نامگذاری سالها اشاره کرد. همچنین علاوه بر سفرهای ایالتی، آیت‌الله خامنه‌ای به‌طور منظم دیدارهایی در محل سخنرانی همیشگی‌اش در تهران با قشرهای مختلف به ویژه جوانان دارد که تاکنون تداوم داشته است. این ویژگیها در آستانه شصت و هفتمین سال زندگی از او یک رهبر محبوب برای ایرانیان ساخته است. ■